
SANKT OLAV

St. Olav utkommer en gang ukentlig. — Abonnement både for Inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig, i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, — for utlandet tillegg av vedkommende lands avisporto. Opplagelser må være Ekspedisjonen i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. — Annonser må være Innsendt innen mandag aften. — Manuskript innen fredag aften.

INNHOOLD: De kristnes enhet i den Helligånd. — Mannens hender. — Tertulians paradoks. — Katolsk Aksjon og Fascisme. — Bokanmeldelse.

ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

RETT + OG + SANNHET

De kristnes enhet i den Helligånd.

Av A. J. LUTZ, prest i Dominikanerordenen.

(Tale i anledning av St. Dominikuskirken 10-års jubileum).

Et storslagent syn åpner sig for vårt blikk når vi tenker over hvad det Nye Testamente beretter om apostlenes første Pinsefest i Jerusalem. Apostlene var blitt utvalgt av Jesus til å forkynne Hans åpenbaring for hele verden.

Mange ting var ennu uklare for dem i Jesu åpenbaring. Den dype mening i Jesu liv, død og opstandelse og i Hans lære om Guds rike var skjult for dem. «De kunde ikke bære alt», hadde Jesus selv sagt. Deres oppgave som vidner for Jesus likeoverfor verden var også noget overveldende for dem; de blev grepet av mistro og angst, når de sammenlignet sig selv med de to store makter som var hedenskapens støtter: den greske kultur og det romerske verdensrikes politikk. Selv den jødiske synagoge tod for dem som en fryktingydende og uovervinnelig makt.

Men nu kom lyset fra himmelen; en veldig inspirasjon fra Gud flommet inn i deres sjel, den Helligånd sendt av Jesus, som en evig kilde til klarhet og mot. Nu gikk det op for dem at de største jordiske makter er ingenting i sammenligning med de realiteter de eier ved troen på Jesus og Hans verk.

Omkring apostlene ser vi en skare mennesker fra alle land. De er vidner til alt det underfulle som foregikk da den Helligånd kom over Jesu disipler. De hører Petrus der han optreder med bevisstheten om å eie en enestående autoritet. En stor mengde tar imot

hans ord om Jesus, tror på Jesu frelsende død og på det liv Han gav oss. Så drar de tilbake til Asien, Phrygien, Mesopotamien, Persien, Arabien og de greske øer og forkynner Jesu religion.

Det er Jesu Kirke som på denne dag blev formet, den ene og universelle Kirke. Her åpenbarer Jesu religion for første gang sin evne til å samle alle mennesker til en stor familie av Guds barn. Hvor forskjellige alle mennesker enn er, hører de på apostlenes forkynnelse og kommer til Jesus, så mottar de en sannhet som er felles for alle; og de mottar den ikraft av den samme livgivende inspirasjon fra Gud, den Helligånd. *En tro i en Ånd, en sannhet, et samfund med apostlene, et felles liv i Jesus, dette er Pinsedagens store åpenbaring.*

For oss, som idag feirer St. Dominikuskirken 10-års-dag er det overordentlig betydningsfullt at det nettopp var på Pinsefesten vi første gang åpnet vårt kapell. Ingen klokke kalte til gudstjenesten! ingen orgeltoner lød. Kapellet var bare et lite værelse; gudstjenesten foregikk i ganske fattige former; men det var på Pinsedagen; og deri lå et symbol.

Ti kapellet blev grunnlagt i den mening at det skulde bidra til å utbrede den ene og universelle Kirke som på Pinsefesten i Jerusalem begynte sin gjerning i verden.

«Hvorfor kommer dere katolske prester hitop til

Norge? Hvorfor drar dere ikke til de hedenske land? Vi er jo kristne; hvorfor skal dere reise kirke mot kirke?» Alle disse spørsmål pleier man å stille i protestantiske land når en katolsk kirke blir grunnlagt. Også vi fikk høre dem. Vi kunde ha svart at vi kom til Norge for å gjenopta en tradisjon, for å bygge opp igjen St. Olavsklostrets gamle ruiner. I virkeligheten var der også mange nordmenn som hilste oss velkommen, de som elsker sitt lands store fortid, de som forstår ruinenes hemmelighetsfulle, vemodige kvad.

Men vi har et annet svar å gi. Til hedningene skulde vi dra? Vel, det gjør vi også. Der er i vår tid omkring 13 000 katolske misjonsprester i de hedenske land og våre ordensbrødre er iblandt dem. Men hvorledes kan vi håpe å føre de ikke-kristne masser til Jesus, så lenge er de vidner til den kristne Kirkes århundrelange splid? Med rette kan de si til de kristne misjonærer: «Før dere kommer og vil lære oss Jesu Evangelium, så bli først enige med hverandre om Evangeliets sanne innhold.» Vi mener derfor at den kristne religions fremgang i Afrika, Asien, Australien ikke bare krever at offervillige misjonærer drar til fjerne land, men fremforalt at de kristne gjenforener sig i den samme tro, i den samme katolske og apostoliske Kirke, som på Pinsefesten i Jerusalem fikk den Helligånds vidnesbyrd. De kristnes samling omkring apostlene; det er det mål alle katolske kirker i Norge etterstreber; også vår St. Dominikuskirke har denne oppgave.

På hvilken måte, tenker vi å nå frem til enheten? Vi kjenner ingen annen vei enn den som Jesus foreskrev: «Gå hen og lær alle folk». Vi forkynner og forklarer den katolske tro, snart for store forsamlinger, snart i enrum med dem som den religiøse uro fører til oss; og vi utfolder vår liturgiske gudstjeneste, slik som den har formet sig gjennom en snart to tusen års utvikling.

«Men dere driver propaganda», heter det ofte; og man mener derved å gjøre oss en bebreidelse. Jo, vi gjør det; vi vilde endog ønske at hele vårt liv skulde være en propaganda. Hvorfor skulde vi ikke gjøre propaganda, når den er ærlig? Propaganda betyr at vi vil meddele andre den religiøse sannhet, det religiøse liv vi eier. Vi sier hvad vi tror, hvorfor vi tror; vi fremfører de grunner hvorfor vi betrakter den katolske religion, iallfall dens egentlige og vesentlige innhold, som identisk med den åpenbaring som i Jesu Person kom fra himmelen; vi viser hvorledes den katolske Kirke med sin organisasjons grunnlinjer er identisk med det samfund av apostler og disipler som Jesus hadde samlet omkring sig og som på Pinsedagen blev besjelet av den Helligånds evigvarende inspirasjon; vi svarer på de

innvendinger man reiser; vi forsøker å fjerne de uriktige forestillinger man har om den katolske religion.

Ti vi er overbevist om at den store kirkespaltning som heter protestantisme i grunnen bare er en uhyre misforståelse. En kirkereform var nok påkrevet i det 15. århundre; den var også påbegynt av selve Kirken. Men politiske interesser, personlige feil, sosiale brytninger, raseforskjell, den uro som griper sjelene når menneskeheten er iferd med å gå inn i et nytt kultur stadium, alt dette og mange andre historiske omstendigheter førte til en skjebnesvanger forvirring og fikk teologisk meningsforskjell til å utarte til et brudd med den apostoliske tradisjon.

Idag har alle disse omstendigheter mistet sin betydning. Det var tidsbestemte ting, som ikke lenger formår å formørke det som er evig i Jesu religion. Kirken har reformert sig selv og reformerer sig stadig ut fra den sannhet og det liv Jesus uten ophør gir den. Pavedømmet, som var den store anstøtssten, har for lenge siden frigjort sig fra den verdslige politikk som i renessansetiden hadde tynget på denne guddommelige institusjon, og fornedret og maktstjålet den. I vår tid er det ikke til å ta feil av pavedømmets guddommelige misjon. Det er virkelig den makt som i Jesu navn våker både over den sanne tro og over verdens sosiale og moralske orden. Uforferdet og imun for illusjoner hevder den Evangeliets overnaturlige innhold, naturlovens krav, samfundslivets kristne grunnprinsipper, ekteskaps hellige karakter, kulturens nødvendige sammenheng med religionen, og viser sig å ære den internasjonale freds overnasjonale vern.

Tiden er altså inne til uten lidenskap, uten bitterhet å se på de ting som skiller oss. Gjør man det, betrakter man den katolske religions sanne skikkelse og sammenligner man den med den religion som de protestantiske samfund kaller sin, så vil det gå op for ethvert fordomsfritt menneske at alle de positivt kristne verdier de eier er en arv fra den gamle Kirke, en bestanddel av den tradisjon som hele katolisismen lever på. Å påvise alt dette er den katolske virksomhets formål. På denne måte mener vi at de kristnes gjenforening kan opnås.

Men dette arbeide vilde være fåfengt, hvis det ikke blev gjort i forbund med en høiere makt, den eneste som kan tale til hjerternes innerste, den Helligånd. Ti hvad er den religiøse enhet? Den er enheten i vår streben efter Gud. Hvem kan føre oss til Gud? Ingen annen enn Gud selv. Det er altså Gud som skaper enheten. I grunnen er det ikke riktig å si at vi vil opnå den kristne enhet, som om det gjaldt et slags forbund

mellem de forskjellige religiøse samfund i likhet med nasjonenes forbund. Vi behøver ikke å skape enheten; den er til, fordi dens ophav er den Helligånd som lever og virker i Kirken. Han er jo ophavet til den kristne religion i det hele tatt. Ti med navnet «den Helligånd» mener den kristne tradisjon nettop den evige kjærlighet som er i Gud og som fikk Gud til å komme til oss i menneskelig skikkelse for å åpenbare oss sig selv og for å vise oss veien til sig. Den samme Helligånd er det som gjør at vi tar imot Jesu Åpenbaring; ti det er Han selv som skaper i oss det troende og gudelskende hjerte som er villig til å la sig veilede av Gud. Han er Kirkens sjel. Derfor lærer den katolske religion at alle anderledes troende, hvad enten de er kristne eller ikke kristne, er ett med oss og får andel i Jesu frelse, når de er i god tro. Ti da hører de med til Jesu Kirke i kraft av Kirkens sjel som virker i deres hjerte. Å være i god tro betyr jo nettop den opriktige sannhetskjærlighet, den gode vilje til å opgi sine feilaktige teorier, når sannheten går op for dem. Hvem gir denne gode vilje? Den Helligånd.

Men den Helligånd, som er ophavet til den gode vilje og som på den måte skaper en åndelig enhet mellom alle opriktige mennesker, etterstreber også den *fullkomne* enhet, nemlig en enhet som omfatter også religionens ydre, synlige samfundsliv. Han vil «samle de adspredte Guds barn til ett» etter Evangeliets vakre ord. De adspredte Guds barn, det er hele den opriktige religiøse menneskehet, selv de altså som er i uforstyldt uvidenheter om den sanne religion, men er villige til å ta imot den når de kommer til å kjenne den. Men nettop fordi alle disse Guds barn er ett i en felles besiddelse av Guds kjærlighet, ligger der i den religiøse menneskehet en bevisst eller ubevisst lengsel etter et felles samfund i den ene sanne religion.

Enheten er altså Guds verk. Den ene Kirke eksisterer og har eksistert fra den dag da Jesus sendte Sannhetens Ånd, Han som bærer vidnesbyrd om Ham.

Har vi denne dype realitet for øie, så innser vi også på hvilken måte vi alle kan bidra til at den religiøse enhet blir virkeliggjort også i det ytre samfundsliv: vi må leve og arbeide i den Helligånd. Det vil si at vårt liv og vår gjerning må være besjelet av kjærligheten. Hermed mener jeg ikke en næsten overtroisk respekt for religiøst dilettanteri, eller en søtlaten overbærenhet med alle villfarelser, som påberoper sig den såkalte personlige innstilling. Den kristne kjærlighet er fremforalt kjærlighet til Gud. Og Gud kjenner noget som heter sannhet, en objektiv realitet, en guddommelig norm for vår tenkning og vårt liv. Kjærligheten, nettop fordi den er et vennskap med Gud, går ikke på akkord med lærdommer som strider mot Guds åpenbring. Den er, som Jesus selv, uendelig overbærende med de villfarendes person, men absolutt intolerant mot selve villfarelsen, når den optræder mot Guds sannhet. Derfor har den Helligånd fra apostlenes dager av vært kilden både til en nidkjær virksomhet for å hevde og forsvare Jesu åpenbaring i dens hele fylde, og til en opriktig, ofte smertefull søken etter sannheten, når man ikke eier den. Der gis ingen annen vei til enheten; men denne fører frem.

Til denne gjerning er altså våre katolske Kirker helliget i Norge. I denne ånd har også St. Dominikuskirke i ti år villet være et arnested for katolsk virksomhet. Med Guds hjelp vil den også være det i de kommende tider, dersom vi og alle troende som kommer og ber i denne kirke er lydhøre overfor den Helligånds inspirasjon.

«Jeg har forstått,» sier den hellige Teresia fra Lisieux, «at det er kjærligheten som er hjertet og drivkraften i Kirkens organisme. Hvis kjærligheten kom til å slukne da vilde apostlene opphøre å forkynne Evangeliet; da vilde martyrene nekte å utgyde sitt blod.»

Måtte vi alle forstå dette med den rene sjel som talte slik, og åpne våre hjerter for den guddommelige kjærlighet som vil komme og ta bolig hos oss.

MANNENS HENDER.

(Oversatt fra engelsk ved SIGRID UNDSET).

IV.

Det var bare et bilde og ikke virkelighet. Allikevel åpnet han virkelig munnen og pekte på tungen sin for å vise hvor han hadde det vondt, for i tankene å få følelsen av å være legt. Et øieblikk var det som Kon-

gens hender blev rakt helt bort til ham, men uten å røre ved ham. De var hovne og såret, og rundt hvert håndledd var det dype, røde og blå merker. De var ikke vakre som en konges hender, og allikevel var det

de hendene som rørte ved mennene og legte dem. Mens han tenkte på dette forunderlige, sovnet han. For en blir trett av å danne bilder, selv om billedene kommer nokså lett.

Om morgenen tenkte han på alt sammen igjen, og prøvde spent på om han kunde få frem billedene når han lukket øinene, likesom dagen i forveien. Til sin store glede så han dem også — men det var ikke mannens hender. Hendene han nu så var de hovne og svulne med det blå merket; Kongens hender, ikke mannens hender. Om en stund begynte de å bevege sig også, likesom dagen før; de vinket også, men ikke helt på samme måten. For fingrene var svulne og stive, og kunde ikke bøie sig; det var hele hånden som vinket.

Da han så det, blev han glad, for han husket hvad mannen hadde sagt om Kongen, og at Kongen var glad når nogen besøkte Hans følgesvenner i fengslet. Og han tenkte, hvis han var så heldig å komme når Kongen var hos mannen i cellen, så vilde Kongen kanskje rekke sin hånd ut og lege ham også. Han tenkte meget på dette hele den dagen. Og om eftermiddagen gikk han full av forventning til den lille gårdsplassen, og kløv ned veggen som vanlig, uten tanke på rotter og uten stakk, og gikk raskt over til hullet og tittet ned.

Der var hendene, og ganske riktig, det var de hendene han hadde sett, ikke mannens hender, men Kongens, ikke magre og brune, men svulne og hovne, og med de blå merkene rundt håndleddene.

«For et vidunderlig lykketreff,» tenkte Vesle-bror, da han forsiktig skulde til å slippe sig ned. For han var ganske sikker på at dette var Kongen. Han passet godt på å ikke komme nær hendene, idet han lot sig gli ned, for han visste de måtte være ømme og såre. Et øieblikk efter stod han ved siden av dem. Han satte sig på huk nede i graven, men hendene rørte sig ikke, og den muntre stemmen talte ikke inne fra cellen. Enda visste han at mannen måtte være der inne. Kanskje hvisket han til Kongen og fortalte om hans besøk igår. Spent prøvde han å kike inn gjennom gitteret, men det var for mørkt til å se noget. Han ventet spent på at noget skulde hende. Han stirret ærefryktsfullt på de mishandlede hender, og så hvor forferdelige sårene på håndleddene var. De var blodige og åpne, så hver rørsle måtte gjøre vondt.

Så kom det på ham en sterk lengsel efter å røre hendene. «Herre, gi mig talens bruk,» ropte han inne i sig. Så bøide han sig og kysset hendene. Og straks visste han at hans bønn var hørt. Sky og redd visste

han at han nu kunde tale. Med blikket festet på hendene, som ikke rørte sig og ikke gav noget forståelsens tegn, talte han sine første ord, disse ordene:

«Herre, la mig se Ditt åsyn.» Så tittet han igjen gjennom sprinklene og blev lykkelig. For han var viss på at Kongen hadde sett på ham igjen.

«Herre, jeg takker Jer av hele mitt hjerte,» sa han. En lang stund blev han sittende der fylt av en forunderlig fred og lykke; aldri hadde han kjent noe lignende.

Og innimellem strøk han Kongens hender, som hele tiden var ganske stille. Og om igjen og om igjen sa han:

«Herre, jeg takker Jer av hele mitt hjerte. Herre, jeg takker Jer så meget jeg formår!»

Timene gikk, han blev støl og stiv, og enda satt han der og kunde ikke rive sig løs. For det var sant som mannen sa, at der Kongen var, der var det liv, glede, skjønnhet og fryd og heder og intet annet. Og han følte at verden utenfor vilde bli trist og tom uten Kongen.

Men til sist måtte han jo rive sig løs, så nødlig som han vilde gå. Så kysset han hendene igjen, hendene som hele tiden var urørlige, og idet han kysset dem, hvisket han en bønn til:

«Herre, gjør mig til en av dine følgesvenner.»

De la alle sammen merke til at det var noe rart med Veslebror den kvelden. Enda snakket han ikke, for han vovet det likesom ikke, men øinene hans lyste, og han kunde ikke sitte stille. Hans mor, som alltid hadde hans ulykke i tankene, kalte ham bort til sig om en stund, og holdt ham foran sig som hun hadde gjort så mange ganger før, og begynte ganske langsomt å danne ord med leppene.

«Vesle-bror, si mor, mor,» sa hun. Og han så henne inn i øinene en lang stund, så uttalte han ordet ganske tydelig.

«Mor,» ropte han, «mor, mor!» Så kastet han sig i armene hennes i overstrømmende glede. Hun ropte på kirketjeneren, guttens far, for at han skulde få høre underet, og han stod der med sitt lange skjegg og sitt høitidelige ansiktsuttrykk og så ned på Vesle-bror. Og straks blev også han rørt til tårer, og gikk op og ned på gulvet med gutten i armene.

«For denne min sønn var død og er blitt levende igjen, han er fortapt og funnet igjen,» sa han; han hadde alltid et skriftsted på rede hånd.

(Fortsettelse).

TERTULIANS PARADOKS.

Av J. THEEUWES.

Før jeg tar fatt på videre drøftelse av mitt emne, må jeg visst anbringe en nokså betydelig rettelse av overskriften for denne artikkel. Slik som den står der, er den jo fra ende til annen misvisende, siden det paradoks jeg hadde tenkt å skrive litt om, hverken er Tertulians (og ikke Augustins heller for den saks skyld) eller i det hele tatt noget paradoks.

Jeg vet ikke hvem det er som har skylden for eller æren av å ha sagt det berømte ord: *Credo, quia absurdum* — jeg tror fordi det er absurd, urimelig — men det kan jeg forsikre på det ettertrykkeligste, at hos Tertulian finnes det ikke. I den form hvori paradokset pleier å siteres, er det visstnok bare noget som Tertulian skulde ha sagt, i likhet med det populære: «Her står jeg, jeg kan ikke annet,» som Luther endelig skulde ha uttalt i Worms, men som han nu i virkeligheten dessverre glemte å si. Det er naturligvis meget beklagelig at det nærsagt eneste som disse to historiske skikkelser ennu nyder berømmelse for hos det store publikum, skal være tre, fire ord som de faktisk ikke husket på å uttale, men virkeligheten er nu en gang gjerne det motsatte av hvad mennesket kunde ønske den var. Med hensyn til Tertulians paradoks har det sig imidlertid slik, at han i hvert fall har skrevet et par ord, som ligger meget nær inn på det som han altså skulde ha skrevet. Ordene «*credo quia absurdum*» forekommer riktignok ikke i hans verker, men det er derimot virkelig sant, at følgende setninger er å finne i hans verk «*De Carne Christi*»: «Det er absolutt å tro, ti det er urimelig. Det er sikkert, ti det er umulig.»

Jeg hadde tenkt, med leserens tålmodighet, litt nærmere å undersøke i denne artikkel hvad disse ord betyr 1) hos det siterende publikum og 2) hos Tertulian selv.

1) Så i sin almindelighet er jeg ikke svært begeistret for den sitathengivenhet som en nokså stor del av publikum synes å ha ganske sterke tilbøyeligheter til — medmindre sitatene virkelig gjengir den sitertes mening. Men for å kjenne den, bør man i det minste ha lest det verk eller den sammenheng man siterer av. Man bør så nogenlunde ha forstått forfatterens tale. Å sitere fra annen eller tredje hånd, å slå om sig med sitatpisen, uten å ha noget som helst kjennskap til sitatets oprinnelige betydning, uten å ane den sammenheng i hvilken det stod og uten å skjønne det grann av det temperament og den omgivelse som gav det dets egen farve, det forekommer mig mildest talt både urettferdig og snobbet. Gad vite hvor mange av dem som siterer «Tertulians paradoks» i virkeligheten har lest en eneste side av denne ellers i høi grad lesevverdige forfatter. Å dømme efter den betydning man stadig ser det tillagt, skulde man iallfall trygt kunne si: ingen. I niog-nitti av hundre tilfelle i hvilke man finner dette paradoks sitert, er thesen som dermed søkes bekreftet den, at de ting troen går ut på er fornuftsstridige og at de skal være så, før det i det hele tatt kan være anven-

delse for noget som tro. Folk finner i dette paradoks et pregnant uttrykk for at troen er irrasjonal. At den samme Tertulian i sin bok «*De Fuga*, 4» sier: *Quid divinum non rationale* — det som er guddommelig, kunde vel være irrasjonalt — det er ingen grunn for dem til å undersøke paradokset nærmere.

Saken er den, at et glubsk studium av femterangs skrifter har fått en del mennesker til å mene, at der eksisterer et eller annet mystisk motsetningsforhold mellom åpenbaring og videnskap, mellom tro og fornuft. Den uavlatelige skriving om denne såkalte konflikt mellom tro og viden — en skriving som forøvrig hårdnakket undslår sig for å sette frem konkrete eksempler på en sådan konflikt — har gjort sin suggestive virkning på disse mennesker, så de ganske intetanende er kommet til å tro, at der i disse to evner må være et eller annet som kolliderer. Ikke så, at de derfor gir avkall enten på troen eller på fornuften, nei, dertil har de ikke saken tilstrekkelig på det rene, det vilde være en større konsekvens og radikalisme enn det menige tenkende menneske av idag har råd til, men så langt har denne vake formodning i allfall ført dem av veien, at de er rede til på nåde og unåde å gi sig den første den beste formel i vold, som så nogenlunde tilfredsstillende gir uttrykk for deres vaklende anelser. Der skal en liten smule energi i tenkningen til for å få en sådan formulering istand, og det venter de på at et eller annet klarere hode skal yde. Så kommer mannen som løfter sløret. Fornuften sier han, beskjefstiger sig med det rasjonale, og det er klart, meget klart, alle forstår det — og derfor tror de at også det må være klart, meget klart, når han tilføier at Troen beskjefstiger sig med det irrasjonale, skjønt de ikke forstår det. Men det gjør ikke noget. Er formelen en gang funnet, er dens seiersgang ikke lenger til å stanse. Man får ikke mer tid til å tenke sig om. Det er forresten overflødig og for sent å tenke mere, man har allerede fått bekreftet formelen med et ganske gammelt sitat. Sa ikke allerede Tertulian i året 200: «*Credo, quia absurdum*, jeg tror fordi det er irrasjonalt»? Der har vi det. Den åndelige bourgeois har fått sitt leksikon beriket med et nytt slagord, han er fornøiet, for han er fra gammel tid av en samler. Han har opdaget nytt land, vær trygg, han skal nok eksploatere det. Han har gammel erfaring i eksploatasjon av slagord. Har han kanskje ikke greiet sig før og greiet sig godt, selv om han sier det selv, med ferdiglaget tenkning både tidlig og sent? Jo, det har han — rett skal være rett.

2) Men hvad har imidlertid Tertulian selv sagt? Hvad mente han selv?

Se først litt på denne manns karakter, som har satt sitt merke på nærsagt hvert eneste ord av hans produksjon. Han kaller sig selv «evig besatt av utålmodighetens feber». Derfor bruker han de våben som dreper hurtigst og sikrest: sarkasme, ironi, argumentet *ad*

hominem. Derfor driver han også plutselig sine motstandere til de ytterste konsekvenser av deres teorier for så å begrave dem i deres egen grav. Derfor til slutt skriver han så konsist og inntrengende. Han har ikke tid, der skal sies så meget, og alt i ham vil komme til uttrykk på en gang. Hans ord er ikke bare skrevet, de er ropt ut, man må se hans mine og fakter, hans øine og sjel bak dem. Er det ethvert forfatterarbeides tragiske lodd, at det skrevne ord, når det en gang står der, ikke kan forsvare sig og gjøre rede for sig selv, men alltid trenger sin skaper, så er det i særlig grad tilfelle med Tertulian, hvis hele produksjon næsten smertelig gjør inntrykk av å være født og skilt fra sin ophavsmann under smerte og vemod — fordi den var dømt til å måtte leve videre uten ham. Den var blitt til ved hele hans ujevne og ubendige temperaments nåde, det måtte leve videre på hvem vet hvor dumt et publikums nåde.

Se nu på sammenhengen og bakgrunnen for vårt spesielle tilfelle her. I sitt verk «*De Carne Christi*», «*Om Kristi Legeme*» bestridde Tertulian bl. a. Marcion, som påstod at Kristus ikke hadde noget virkelig materielt legeme, men kun et skinn-legeme. Materien var av det onde, mente Marcion. Han mente derfor det var mangel på ærbødighet å tilskrive Kristus et materielt legeme. Det var nedverdiggende, en skam. Det var mot denne opfatning Tertulian tok til gjenmæle — som alltid på sin egen måte. Han visste at Marcion forkastet næsten alle Det Nye Testaments skrifter, men han aksepterte Paulus' breve og søkte støtte der i tynt og tykt. Derfor tok Tertulian et ord av Paulus til utgangspunkt og flenger sin motstander med hans egen kjære svøpe. Det er et av de mest glimrende avsnitt i boken, og jeg vil prøve en oversettelse til norsk, men med bønn om undskyldning både til Tertulian og leserne:

«Se til, Marcio, at du ikke utvisker dette ord: «*Det som er dårskap for verden, det har Gud utvalgt for å gjøre det vise til skamme.*» (1 Cor. 1, 27). Hvilke er disse dårskaper? At mennesket omvender sig til å tjene den sanne Gud? At det kaster villfarelsen fra sig? At det lever etter rettferdighetens, ærbarhetens, tålmodighetens, barmhjertighetens, renhetens bud? Intet av det er jo dårskap. Let altså etter den dårskap han har talt om! Og når du mener du har funnet den, så vil den nu allikevel ikke være så tåpelig som troen på at Gud blev født, og det av en jomfru, og i kjødet . . . Kanskje nogen vil si, at det ikke er dårskap. Men der er enda mer som Gud har utkåret til å kappes med denne verdens visdom, som imidlertid har lettere for å tro, at Jupiter er blitt en tyr eller en svane, enn Marcion har for å akseptere at Kristus virkelig er blitt menneske.

For sannelig, der er skjedd enu andre, ikke mindre tåpelige ting, som er å finne i Guds forsedelser og smerter; eller kall det bare for visdom, at Gud blev korsfestet! Nekt også det, Marcion, ja gjør det, før du nekter noget annet og mindre tåpelig. For hvad er Gud mest uverdigg, hvad er mest beskjemmende: å bli født eller å dø? å bære kjødet eller korset? å bli omskåret eller spikret fast? å opdrages eller begraves? å legges i en krybbe eller i en grav? Din forstand vilde stå sig på at hvis du heller ikke trodde det! Men vis vil du

aldri være, førenn du er blitt dåre for verden ved å tro Guds dårskaper. Eller har du ikke nektet Kristi lidelse, fordi han som skinnmenneske ikke følte den? Vi har allerede sagt, at han likeså godt kunde ha underkastet sig en skinn-fødsels og en skinn-barndoms hule forsmedelse. Men svar nu en gang på dette, du sannhetsmorder: er Gud ikke virkelig korsfestet? Er han ikke virkelig død, likesom han blev virkelig korsfestet? Er han ikke virkelig opstanden likesom han virkelig er død? Falsk er da hvad Paulus lærte, at han ikke har visst noget annet iblandt oss enn Kristus og ham korsfestet, falsk er da, at han preket hans begravelse, falsk at han forkynte hans opstandelse. Falsk følgerig vår tro, og bare et skinn-billede vil det være alt det vi har håpet av Kristus. Misdæder over alle misdædere, som undskylder dem der førte Gud i døden! Kristus har jo ikke lidt nogetsomhelst av dem, hvis han ikke har lidt i virkelighet. Ha litt miskunn med det eneste håp i verden! Hvorfor tar du skammen bort, som er nødvendig for troen? Det som er Gud uverdigg, er mig til frelse. Jeg vil bli salig, når jeg ikke har skammet mig over min Herre: «Den som har skammet sig ved mig, ham skal også jeg skamme mig ved.» (Mark. 8, 38). *Andre ting til skam vet jeg ikke å finne*, for å bevise at jeg, ved å forakte skammen, med rette er fri for skam og en lykkelig dåre. *Guds Sønn er korsfestet: jeg skammer mig ikke ved det, ti man må skamme sig. Og Guds Sønn er død: det er absolutt å tro, ti det er urimelig. Og efter sin begravelse er han opstanden: det er sikkert, ti det er umulig.* Men hvordan skal alt dette virkelig være skjedd ham, hvis han ikke i virkelighet var? hvis han ikke virkelig hadde det som blev korsfestet, det som døde, det som blev begravet, det som stod op: nemlig kjød, gjennomstrømmet av blod, sammenføiet ved ben, gjennomvevet og sammenflettet av nerver og årer, kjød som kunde fødes og dø?»

Sammenhengen viser altså tydelig, at Tertulians resonnement *helt og holdent er bygget på Paulus' ord*, at Gud har utvalgt det som er dårskap (i verdens øine) for å gjøre til skamme det vise (det som efter verdens innsikt er vist). Nu hadde Marcion (som aksepterte Paulus' breve, ja svermet for dem) forkastet at Kristus hadde et virkelig legeme, fordi han syntes det var Gud uverdigg, m. a. o. *fordi det var dårskap* (i verdens — og Marcions — øine). Men, sier Tertulian, *det må vi jo nettop ha, Marcion, vi som med Paulus tror, at Gud har utvalgt det som er dårskap. For hvilken annen kan Paulus vel ha talt om*, hvis det ikke var om Kristi virkelige fødsel, lidelse og død? *Jeg for min del, jeg vet ikke noen annen dårskap.* Det hele har altså intet med rasjonalt eller irrasjonalt å gjøre, og man kan like så litt påberope sig Tertulian m. h. t. troens «urimelighet» som Paulus.

Dårskap har her ikke noget å gjøre med fornuftstridighet. Det betyr ikke «i strid med fornuften», men det betyr «i strid med denne verdens klokskap», som mener at alt det må være tåpelig som ikke *dens* innsikt har trengt inn til. «Det må være i strid med all forstand, med selve forstanden, fordi det ligger ovenfor *min* for-

stand». Aquineren holdt ikke av sterke uttrykk, det finnes i hans veldige produksjon ikke ett eneste adjektiv som er overflødig, ikke ett følelsesbetont ord eller argument, men overfor den mentalitet som her gjør sig gjeldende, sier han følgende: (Contra Gent. I, 3). «Likesom det vilde være yderst vettløst av en åndssvak (nimia amentia esset idiota) å påstå at en filosofis lære var falsk fordi han ikke kunde begripe den, således og enda meget mere vilde det være umåtelig tåpelig av mennesket å mene, at Guds åpenbaring var falsk, fordi det ikke med sin forstand kunde nå til den.»

Hadde det noget med fornuft og redelighet å gjøre, da franskmannen sa i prosessen mot Jeanne d'Arc: «Det kan ikke være sant, for da måtte jeg ha hørt det?» Nei, men det hadde noget med provinsialisme å gjøre.

Katolsk Aksjon og Fascisme.

Katolisismen i det «katolske» syden befinner sig i en prekær stilling. I Spania retter kommunismens horder sig mot vår gamle kirke, i Italia er det de fascistiske bander som de siste uker har utmerket sig ved sine vandalistiske tendenser. «Les extrêmes se touchent», og i dette punkt ser det ut til at kommunismen og fascismen forener sig, til tross for deres prinsipielle motsetninger. Begge synes også å være enige i sin naivitet når de angir grunnene for sine overgrep og voldshandlinger.

I Spania skulde munkene selv ha satt varme på sine klostre, såvel i Spania som i Italia skulde de katolske myndigheter ha vært de første provokatorer. Pressen kommer med sensasjonelle «formodninger» (merk vel: «formodninger») om omfattende anti-republikanske og anti-fascistiske møter og opposisjoner.

I Italia går det ut over den katolske aksjon. Man snakker om de «hemmelige» katolske møter som skulde være holdt og hvori den katolske Kirkes førere skulde ha stemplet fascismen som sin store fiende. De skulde ha planlagt til og med et statskupp og ha opfordret sine tilhengere til å være klar til å gippe makten når anledningen bød sig. Hovedmannen for alt dette skulde være Vatikanets understatssekretær, Mgr. Pizzardo!

Hvad er den katolske aksjon? Vi kan ikke gjøre bedre enn å gjengi her den definisjon som Pave Pius XI. selv har gitt: «Den katolske aksjon er det katolske legfolks deltagelse i det hierarkiske apostolat, til forsvar for de religiøse og moralske prinsipper, til fremme av en sund og velgjørende sosial aksjon, under det kirkelige hierarkis ledelse, som er satt utenfor og er hevet over ethvert politisk parti, til gjenreisning av det katolske liv i familie og samfund». (Brev til det internasjonale katolske kvinneforbund, 30. juli 1928).

Den katolske aksjon er ikke av en ren materiell orden, men den er åndelig, ikke politisk, men religiøs. Den vil med alle rettfærdige og lovlige midler bestride den anti-kristelige civilisasjon. Den vil forsvare Guds og Kirkens rettigheter mot overgrep.

Den fascistiske hær behøver derfor aldri å frykte for at de katolske foreninger vil forsvare sig med våben i hånd. De har ikke andre enn åndelige våben, deres eneste kraft.

At den storm som er brudt løs mot de katolske foreninger i Italia er en storm av konfiskasjoner, beslagleggelser og voldshandlinger, kan det ikke være tvil om. Det vil vi her ved nogen veltalende fakta gi bevis på.

Den 30. mars 1930 blev det gitt følgende erklæring: «Sekretæren for det nasjonal-fascistiske parti har til de provinsiale myndigheter sendt bestemmelser hvori det forklares at det ikke er noget i veien for den samtidige deltagelse i den katolske aksjon og det nasjonal-fascistiske parti og følgelig, som det også uttrykkelig er blitt sagt, i regjeringens virksomhet.»

En annen erklæring lød: «Vi vil også opdrage ungdommen i våre fedres tro.» (April 1931).

Dessuten var den katolske aksjons eksistensrett også blitt anerkjent av konkordatet mellem Pavestolen og Italia.

Erferingen bragte dessverre andre resultater. Det blev snart et enten . . . eller. Enten tilhøre den katolske aksjon eller det fascistiske parti. Dette enten . . . eller» var som oftest ledsaget av voldsomheter mot dem som foretrakk å være medlem av den katolske aksjon, som av avisen «Corriere Padano» blev definert som «den sorte sovjet». Man truet medlemmene av den katolske aksjon i deres private og offentlige interesser. Man truet med bomber. Man holdt demonstrasjoner under ropet «abbasso l'azione cattolica». (Ned med den katolske aksjon). Utallige er de voldshandlinger som de forsvarsløse både mannlige og kvinnelige medlemmer av den katolske aksjon var utsatt for fra de fascistiske «helter» (helst seks mot en, eller ti mot to, en gang tolv mot en).

Fascistenes optreden gav i flere tilfelle ikke efter for kommunistenes laveste opfinnsomhet. I St. Stefano f. eks. fantes der den 3. mai på Kirkens og Kanonikatets vegger plakater mot kongen og fascismen. De katolske gutter, som aftenen i forveien hadde besøkt kirken, fikk skylden. Saken blev undersøkt og resultatet var: a) at det var hent efter kl. 24, da de katolske gutter allerede var hjemme; b) at plakaterne var blitt trykt i et fascistisk trykkeri; c) at saken var blitt planlagt av fascistens lokale sekretær. Voldshandlinger mot de katolske ynglinger var følgen.

I Ravenna har (15. mai) ca. 150 gutter, hvoriblandt flere mere innflytelesrike medlemmer av den lokale fascisme angrepet det erkebiskopelige seminar.

Vi kunde fortsette listen, ja vi kunde fylle et helt nr. av «St. Olav» bare med beretninger om fascistiske voldshandlinger, men det som vi har gjengitt er tilstrekkelig til å bevise at fascistenes barbarisme ikke er stort bedre enn kommunistenes. Hvad det angår står de på samme «høie» nivå.

Til slutt ennu noget om de hemmelige (sic) møter som skulde være blitt holdt av katolikkerne (12. og 16. april). Det er «Lavoro Fascista» som har bragt disse sensasjonelle meddelelser ut i verden. På disse møter skulde det ha vært sagt at den katolske aksjon even-

tuelt måtte være istand til å erobre makten. Dette skulde vært sagt i anledning av begivenhetene i Spania. Videre skulde den katolske aksjon ved en fellesoptreden kunne forandre den nuværende situasjon i Italia. Av de taler og diskusjoner som der blev holdt skulde det fremgå at den rent religiøse aksjon bare skulde være en maske for politiske, anti-fascistiske tendenser. Angrepene var især rettet mot Mgr. Pizzardo, som ifølge et rykte (merk: rykte) nevnes som den kommende statssekretær istedenfor Kardinal Pacelli. Mgr. Pizzardo har på disse to «hemmelige» møter rost den katolske aksjon som en institusjon der ikke bare danner gode katolikker men også gode borgere, han har utfalt at hvis i Spania og Meksiko den katolske aksjon hadde vært organisert, at den da muligens hadde kunnet innskrenke den veldige skade som nu er tilføjet Kirken, men han har i det hele tatt ikke talt om «Diktatur», ikke en gang sagt et ord som kunde tydes i den retning. Videre nekter han absolutt å ha sagt at den katolske aksjon må være beredt til å ta makten til sig. Åt så var tilfelle er av Mgr. Bernardi, biskop av Andria, som var tilstede på disse møter og som tilfeldigvis ennå var i Rom da hans vidnesbyrd krevdes, blitt bekræftet under ed. De fascistiske meddelelser berodde derfor hvad det vesentlige angår, på en temmelig vidtgående og lite ærlig fantasi.

Hvordan forholdet mellem Vatikanet og Fascismen skal bli kan vi ennå foreløpig ingen ting si om. En ting er imidlertid sikkert at de provokatoriske handlinger ikke er utgått fra den katolske, men fra den fascistiske leir. Fascistenes fremgangsmåte vidner om en febrilsk nervøsitet, om en veldig inderlig og åndelig svakhet som selv i den rent religiøse bevegelse som den katolske aksjon er, ser en fare for sin eksistens.

Det er ingen tvil om at Paven hadde full rett til å uttale sig på den måte som han ifølge pressen har gjort: «Den storm som er brudt løs mot de katolske foreninger, er en storm av lovbeskyttede razziar, konfiskasjoner, beslagleggelser og voldshandlinger.»

Det vil være i hele Italias, i hele Fascismens interesse at denne voldsomme storm legger sig snarest mulig. Vatikanet kan håndheve sine krav overfor større makter enn Fascismen.

Bokanmeldelse:

Johannes Jørgensen: *Som en Kærte*. 172 s. Gyldendal, Kjøbenhavn.

I 1912 utgav Johannes Jørgensen i den meget katolske Freiburg im Breisgau en liten bok: «Die Geschichte eines verborgenen Lebens»; den er senere kommet i mange utgaver; og den er oversatt til fransk. Men først i disse dager foreligger boken — sterkt omarbeidet — på dansk.

Man kan forstå at Jørgensen har betenkt sig før han utgav boken i sitt hjemland; den er så sterkt katolsk at han kanskje ikke turde regne med et meget stort antall lesere. Og dertil kom at den livshistorie han forteller — Paula Reinhardts — er en ukjent tysk kvinnes, og at den ikke rummer ydre begivenheter eller nogen art av umiddelbar spenning som vilde appellere til et bredere publikum. — Og man har inntrykk av at når

boken nu er blitt utgitt, er det virkelig fordi forfatteren har ventet til den rette inspirasjon kom over ham. Han har funnet en form som helt er hans egen, og som gir skildringen en videre ramme enn den fra først av har hatt — et bredere perspektiv. Den danske bearbeidelse er foretatt i en lykkelig stund: den poesiens gave som er Johannes Jørgensens egen har lagt et trylleskjær over levnetsskildringen; minner og opplevelser, refleksjoner og stemninger har lånt den sin stemningsbevegede varme. Billedet har fått en kulturhistorisk bakgrunn; og mot den trær Paula Reinhardts skikkelse frem i høit relief. —

Å kalle boken en levnetsskildring er kanskje allikevel ved siden av det riktige. Det liv i fromhet Johannes Jørgensen beretter om er ikke i dypere forstand bokens foranledning. Selve den skildrede person er ikke så meget et individ som en type. Hvad der har vært Jørgensen maktpaliggende har vært å få avgi et trosvidnesbyrd, å få skildret lykken, inderligheten, det bærende i den religiøse hengivelse, den oppbyggende betydning som sjelepleie, som sjelelig disiplin har

«Som en kærte» — å la sitt liv brenne som en kjerte på Guds alter, aldri å søke sitt eget, men alltid Guds, å omsette sin tro i handling og å bli ved med det selv når troen brenner ganske lavt og tvilen truer; — det er det Jørgensens bok forteller om.

Den er intet kampskrift; og den er overordentlig fengslende, kanskje mer for protestanter, for hvem så meget av dens stoff er helt nytt, enn for katolikker. Og hvilket standpunkt man enn inntar kirkelig, vil man måtte gi Johannes Jørgensen rett i at det er påfallende at en tid som setter den fysiske hygiene så høit, som forordner alle arter av dieter og legemsøvelser, i den grad forsømmer den sjelelige hygiene, karakteropdragelsen, viljeprøvelsen. De stille stunder i selvforydypelse, som katolikkene kaller «retrett», som buddhistene kaller meditasjon, har en betydning så stor at ingen tid kan overse den uten å ta skade av det.

«Som en Kærte» er en bok som er gjennomtrengt av indre skjønnhet, som er båret av forvisning om godhetens makt, om det naturlige hjemlivs lykke, om sammenhengen mellom foreldre og barn, om velsignelsen fra slekt til slekt. All tidens opprethet er i forfatterens følsomme sinn stemt sammen i den dype og fulltonende harmoni som alene en livsanskuelse kan gi — en livsanskuelse som trekker perspektivene ut over fødsel og død og vet at evigheten betyr mere enn nuet i hvert menneskes liv.

C. J. H. i «Morgenbl.» 23—5—31.

Fra Vikariatet:

Angående den nyinndeling av Vikariatets område, som blev meddelt for en tid siden, er det ifølge kunnngjørelse fra Rom bestemt:

1. *Nord-Norges* kirkedistrikt vil omfatte Finnmark, Troms og Nordland fylker samt Svalbard. Dette distrikt vil bli overtatt av den hollandske provins for den hellige Families prestekongregasjon.

2. *Central-Norges* kirkedistrikt vil omfatte Nord-Trøndelag, Trøndelag og Møre fylker. Dette distrikt vil bli overtatt av den tyske provins av Pictuspatrenes prestekongregasjon.

3. Det øvrige Norge vil utgjøre Det Apostoliske Vikariat Oslo.

4. Inntil den nye ordning trær i kraft, vil den nuværende administrator fortsette ledelsen av de kirkelige forretninger for hele Norge.